

Dagskolen Opsund

- ungdomsskolens heltidsundervisning for visiterede elever fra 7.-10. klasse med særlige behov

Forord

Dette notat er en kort introduktion og præsentation af Dagskolen Opsund og i relation til den forstående proces i kommunens "Nye veje.." på det specialiserede skoleområde opdateret med relevant information forud for fokusgruppeinterview med KLK. Præsentationen er ingenlunde udtømmende, men giver et view og baggrundsviden for at kunne forstå den pædagogiske praksis, som kendetegner netop Dagskolen Opsund som skolevæsnets pt. eneste specialpædagogiske praksis under Lov om Ungdomsskoler.

Fakta

Nedenstående er et overblik over væsentlige forhold i relation til Dagskolen. Flere af punkterne er i sagens natur beskrevet mere detaljeret i efterfølgende afsnit.

<i>Organisering</i>	en af kommunens pt. 3 specialskoler under Dagtilbud og Undervisning (Børn og Familie)
<i>Historik</i>	etableret i 1995/96 (Videbæk Kommune), målgruppe og visitationsgrundlaget redefineret og tilpasset til aktuelle elevers behov i 2007 (Ringkøbing-Skjern Kommune)
<i>Lovgrundlag</i>	Ungdomsskoleloven, Folkeskoleloven
<i>Drift</i>	Ringkøbing-Skjern Ungdomsskole
<i>Beliggenhed</i>	Ungdomsskolen, Ladegårdsvej 5, Opsund, 6920 Videbæk Lokale, inventar og visse undervisningsmidler er fælles med ungdomsskolens fritidsundervisning. Ungdomsskolens administration og ledelse er hjemmehørende på samme adresse.
<i>Leder</i>	John Jensen, ungdomsskoleleder
<i>Elevtal/normering</i>	20 elever (+)
<i>Økonomi</i>	elevrelateret tildeling pr. elev (2018) er 143.062 kr.
<i>Klassetrin</i>	7.-10. klasse
<i>Lærere</i>	5,4
<i>Øvrig pæd. personale</i>	0,8 (støttefunktioner)
<i>Timetal</i>	28-34 lektioner/uge
<i>Fag/temaer</i>	en individuelt tilpasset vægtning af boglige, praktiske/kreative, bevægelses- fag og temaer: dansk, matematik, engelsk, samtid/nyheder og værkstedsfag (træ, metal, madkundskab, kreativ, medie, IT, outdoor, sejlads, musik) samt idræt, svømning.
<i>Madordning</i>	morgenmad, frugt og frokost indgår i skoledagen
<i>Befordring</i>	Dagskolen har elever fra alle områder af kommunen og forestår selv befordring (befordringsopgaven hjemtaget fra udbuddet) og driftes med ungdomsskolens egne minibusser og faste chauffører. I øvrigt anvendes hjælp til at lære selvbefordring med offentlig transport, hvor det er muligt.

Visionen

- at dygtiggøre eleven til medleven i voksensamfundet gennem læringsaktiviteter, hvor eleven kan afprøve egne ressourcer og naturligt indgå som en del af et inkluderende fællesskab
- at medvirke aktivt til at skabe helhed i den unges tilværelse uafhængigt af social baggrund og evnemæssige forudsætninger

Målsætningen

- at Dagskolen ud fra lærings-, dannelses- og trivselsaspekter medvirker til at styrke den unge på både den faglige, personlige og sociale bane og gennem oplevelser i fællesskabet bidrager til at bibringe den unge et øget livsindhold

Kerneopgaven

- at derfor at skabe, praktisere og udvikle grundlaget for at **læring, trivsel og dannelse** kan blive realiseret i fællesskabet således at den enkelte unge støttes i at genvinde, bevare og øge lysten til at lære

Overordnede indsatser

Dagskolens samlede spec.pæd. indsats er her filtreret til væsentlige hovedpunkter ud fra vores erfaringer, data og oplevede virkelighed i samarbejdet med elever og forældre:

- at tilbyde relevant undervisning for elever i 7.-10. kl. i et trygt, overskueligt og genkendeligt læringsmiljø
- at danne modvægt til evt. tidligere negative skoleoplevelser
- at have fokus på fremmøde med massive indsatser og forebyggelse af fravær
- at skabe mulighed for oplevelse af øget selvtillid gennem alternative og differentierede undervisningsforløb organiseret i små grupper, hvor også samarbejde vægtes højt
- at fokusere på den unges mind-set og det at kunne agere i en kontekst sammen med andre
- god vejledning, opfølgning, tæt kontakt mellem Dagskolens personale, leder og forældrene
- praksisfaglighed gennem praktik, brobygning og "håndholdte" projekter/aftaler, kompetencegivende kurser, projektopgaven (OSO med praktisk afsæt) skal styrke elevernes samlede muligheder for god udslusning til relevant uddannelse og beskæftigelse
- at have fokus på betydningen af de professionelle relationelle bånd mellem lærer-elev og elev-elev
- at styrke elevens oplevelse af fællesskabet med et mål om at alle elever på Dagskolen skal have mindst én ven! (..og det er der flere elever, der ved skolestart aldrig har haft oplevelsen af!)
- at arbejde med pæd.metoder fra blandt andet KRAP jf. Det Fælles Børne- og Ungesyn (RKSK)
- at skabe helhed mellem skole og fritid i synergifeltet mellem Dagskolen og fritidsundervisningen/klubben

- medvirken i tværkommunale (netværket mellem heltidsundervisninger i ungdomsskolerne i Midt- og Vestjylland) og nationale tiltag (Ungdomsskoleforeningen) rettet mod målgruppen, herunder deltagelse i "Coop Crew – når fritid bliver fremtid" (2. bølge 2020)

Målgruppe

Målgruppen for visitation til Dagskolen har ændret sig gennem årene. Vi har oplevet en bevægelse henimod flere elever kendetegnet ved betydelige og vedvarende funktionsnedsættelser som f.eks. vidtgående generelle indlæringsvanskeligheder (lav IQ) og/eller forsinket udvikling, mistrivsel, skolevægring og angst.

Ofte bærer elevernes hidtidige skoleoplevelser præg af, at have været igennem adskillige specialpædagogiske tiltag i folkeskolen eller specialcenter uden den store effekt. Typisk har deres skolegang været præget af fravær, negative oplevelser, manglende motivation – altså kort sagt: Visitation foretages af det faste visitationsudvalg. Typisk vil der i en indstilling på skema D være påpeget, at

- *"..NN har behov for et skoletilbud, der kan tilgodese hans behov for fysisk/praktisk aktivitet og specialundervisning på mindre hold. NN har brug for tæt guidning, da han har svære vanskeligheder med de eksekutive funktioner.."*
- *"..Sammenfatning på XX's behov: Det er vigtigt for XX, at hans videre skolegang kommer til at forgå i små enheder, da det klart er her, han trives bedst.."*
- *"..YY er en dreng, der har meget stort behov for at være i en lille velkendt gruppe, med tæt voksenkontakt og -styring for at kunne udvikles psykisk, socialt og fagligt.."*
- *"..ZZ har brug for små overskuelige rammer og få børn omkring sig. Han har brug for nære og meget tydelige voksne til at guide sig, og en klar struktur i undervisningssituationer.."*
(uddrag af indstillinger til visitationsudvalget)

Dagskolen har gennem de forløbne år modtaget elever fra næsten alle kommunens folkeskoler, friskoler, specialcentre – og for øvrigt også fra specialskoler. Vores rolle har ofte været kendetegnet ved at være kommunens sidste mulighed for at give et relevant skoletilbud til en lille og specifik elevgruppe i udskolingsfasen, hvor hidtidig skolegang har båret præg af en udpræget boglig tilgang og dermed "mere-af-det-de-ikke-kan".

Lovgivning

Idet Dagskolen har sit pædagogiske virke med baggrund i ungdomsskoleloven, er vi som sådan ikke en del af folkeskolens tilbud – men kompletterer kommunens samlede skolevæsen med en ny/anderledes dimension.

Ungdomsskoleloven giver også rig mulighed for at elever kan dygtiggøre sig ved at deltage i ungdomsskolens fritidsundervisning. Aktuelt set deltager hen mod 75% af Dagskolens elever i fritids- og valgfag samt klubaktiviteter. Dagskolen er således med til at guide de unge videre i fritidslivet og vi involverer os, sammen med forældre og SSP, i de unges udfordringer, der hører teenagelivet til (alkohol, rygning, fester, billeddeling, venskab, mobning, seksualitet osv.). På den måde sikrer Ungdomsskolen at Dagskolens elever ses, høres og tages alvorligt, hvilket er et erklæret mål med kommunens børne- og familiepolitik.

Visitation og revisitation – og opfølgning på samme

Den nuværende visitationspraksis til Dagskolen er identisk med procedurer og principper til kommunens andre specialskoler og –centre. Det vil sige en procedure, der er aftalt mellem Dagtilbud og Undervisning og Børn og Familie (PPR). Det faste visitationsudvalg modtager indstilling til visitation med tilhørende obligatoriske data, observationer, tests, BUT-møder mv.

Dagskolen bliver først orienteret og inddraget, når visitationen peger i retning af, at eleven er i vores målgruppe.

Der kan i særligt påkrævet tilfælde være givet dispensation til besøg på Dagskolen forud for endelig visitation, hvor forældre/elev/ressourcepersoner kan blive orienteret om skoletilbuddet. Den mest almindelige praksis er, at besøg og rundvisning først foregår, når visitationen er afklaret.

Fra visitation er foretaget og forældre og afgivende og modtagende skole er orienteret om visitationsudvalgets beslutning, igangsættes en proces for at skabe en *god overgang* til Dagskolen. Netop denne overgangsfase er af allerhøjeste betydning for et fremtidigt godt skoleforløb. Det er således også et italesat mål i den nuværende og kommende Børne- og Familiepolitik i RKSK, at netop gode, trygge og professionelle overgange er et fokuspunkt for alle indenfor 0-18 års området.

Besøg og rundvisning på Dagskolen falder typisk i to omgange: en rundvisning hvor skolen er tom for elever (udenfor skoletid) og et besøg, hvor skoledagen er i gang. Herefter aftales et antal ”praktik-/opstartsdage”, hvor eleven er med i nærmere antal aftalte skoledage (typisk 1-2-3 halve skoledage). Befordring og andre praktiske forhold aftales og der aftales dato for endelig opstart. Kontaktlærer tilkobles og overtager den daglige kontakt til familien. 2-3 uger efter skolestart er der opfølgningsmøde med forventningsafstemning af mål og indsatser – med baggrund i iagttagelser og erfaringer høstet på de første 10-15 skoledage.

Der er løbende forældrekontakt og opfølgning med alle Dagskolens elever. Dette via mail, ugentlige informationsbreve men især også telefonisk eller fysisk møde. Der er typisk 4 skole/hjemsamtaler om året. I 10. klasse er der yderligere mødeaktivitet omkring udslusning og uddannelsesplaner i det sidste halve år inden eleven stopper på Dagskolen.

Statusmøder afvikles typisk i november-december måned, hvor en statusrapport forelægger og danner grundlag for en dialog mellem skole (leder og kontaktlærer), UU samt forældrene. PPR kan indkaldes ad hoc såfremt, der er forhold, der afkræver dette. Elever medvirker ikke i selve statusmødet, men har forinden haft samtaler med deres kontaktlærer, så også deres ønsker, behov og drømme italesættes ved statusmødet.

Statusmødet og aftaler nedfældet i referat af samme danner grundlag for indstilling til eventuel revisitation til det kommende skoleår eller udskoling/udslusning til anden relevant skolegang og uddannelse/beskæftigelse.

Dagskolens elevgrundlag er jo netop udskolingsklasserne 7.-10. kl. Når eleven er visiteret til Dagskolen, er det oftest med henblik på at få et samlet skoleforløb i denne sidste fase af skolegangen inden de forlader grundskolen. Det er vort indtryk, at visitationerne gennem de senere år er blevet ”skarper” og rammer rigtigt – det vil sige, at der kun sjældent

opleves behov for omvisitation til anden specialskole i kommunen. Derimod kan der ved lejlighed være ønske om et ophold på en egnet specialefterskole (typisk i 10. skoleår) eller anden kostskoleform, hvilket kan begrunde udslusning efter 9. klasse.

Realistisk uddannelses-/beskæftigelsesplan er alfa og omega i udslusningen fra Dagskolen. Vi har også der erfaring med håndholdte løsninger for den enkelte elev, hvor vi med vort tætte kendskab og "parløb" med virksomheder i lokalområdet nogle gange får mulighed for at skabe unikke muligheder for afgangselever på Dagskolen (eksempelvis Hvide Sande Shipyard).

Pædagogisk praksis

Dagskolen har udarbejdet værdigrundlag og en tilhørende pædagogisk praksis, der i høj grad tager udspring i den anerkendende tilgang, forskellige læringsstile samt ikke mindst relations- og involveringspædagogik. Dagskolen driver alternativt tilrettelagt og kompenserende specialundervisning, hvor de praksisfaglighed vægtes højt både i relation til praktiske/kreative værksteder, men også som arbejdsform i forbindelse med erhvervspraktikker og projektopgaver.

-

"Den Gode Dagskolecirkel" er skabt i et samarbejde mellem elever, forældre, medarbejdere, ledelse samt ungdomsskolens bestyrelse og tager afsæt i en ressourceopfattelse af de unge – dette både ud fra intentionerne i Det Fælles Børne- og Ungesyn (RKSK), men grundlæggende fordi, det er i tråd med vores værdisæt og menneskesyn. 2-3 uger efter opstart på skolen udfærdiges en såkaldt ressourceblomst, der fremhæver positive karakteristika og egenskaber hos eleven.

Denne tilgang, at vi ser elevens potentiale samtidig med vi erkender og arbejder med de områder, hvor eleven har udfordringer, er med til at skabe en relation mellem elev og lærer, hvor der i høj grad sker en afvejning/tilpasning af krav, progression og italesættelse af det, der er svært. Når selvtillid opleves løftet, iagttager vi et mere åbent mindset i relation til at indgå i læringsprocesser, hvor den unge i højere grad tager initiativ og føler motivation.

Trivsel, stabilt fremmøde og øget faglig/personlig/social læring er sammen med trygheden ved elevens oplevede Dagskolehverdag afsættet for en ny selvopfattelse og flere ressourcer i spil – og dermed parathed til ny udfordringer og en omdrejning mere i Den Gode Dagskolecirkel.

Forældresamarbejdet

Dagskolen har med sin kontaktlærerordning et særdeles tæt samarbejde med forældrene. Der er hyppige samtaler omkring forventninger og tilpasning af læringsmål og –metode samt eventuelle afledt betydning for udslusning/uddannelse

Unge- og uddannelsesparathed

Eleverne på Dagskolen er i den sidste fase af deres skoleforløb, overbygningen – som i Dagskolens pædagogiske praksis også ofte betegnes som et udslusningsforløb.

Der er tæt kontakt til og samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) ligesom der er samarbejde med ungdomsuddannelsesinstitutioner i og udenfor kommunen, specialefterskoler, højskoler, landbrugsskoler osv.

Dagskolen deltager vedr. de elever, der har en åben sag i Børne og Families Socialrådgivning, Familiestøttecentret m.v., i opfølgning og netværksmøder i disse fora. Der opleves behov for tættere bånd til netop Børn og Familie og i særdeleshed PPR, som er nyorganiseret i dette fagområde til forskel fra tidligere, hvor PPR var en integreret del af Dagtilbud og Undervisning.

Vi lægger vægt på, at eleverne blive UNGE-parate og tager hånd om deres eget liv – inden vi overhovedet begynder at drøfte UDDANNELSES-parathed. Det lille overskuelige miljø og den tætte relation mellem lærer og elev er katalysator i denne proces.

Erklæring om uddannelsesparathed falder i 1. halvår af 8. klasse. Dagskolen har ikke siden 2012 modtaget elever, hvor udskoling til og uddannelsesparathed i retning af ordinær ungdomsuddannelse har været realistisk. Dermed arbejder både Dagskolen og UU i hele skoleforløbet på Dagskolen tæt sammen med elever og forældre om at blive så uddannelsesparate som –afklarede som overhovedet muligt – under hensyntagen til elevernes potentiale.

Faglighed gennem praksis i stedet for FSA

I udslningsforløb fra Dagskolen opleves det ofte mere realistisk, at elevernes ønsker, drømme og potentiale går i retning af beskæftigelse end uddannelse. Et møde med "virkeligheden" i form af praktikker, er ofte en øjenåbner for eleverne, på et højere niveau end et brobygningsforløb på en erhvervsskole.

I en gængs skolepraksis for elever i 9. og 10. klasse er den såkaldt slagne/normale vej og rækkefølge for en elev i det såkaldte normalområde typisk:

Skolegang – erhvervspraktik – brobygning – FSA – valg af uddannelse – beskæftigelse

For en elev i Dagskolen har følgende alternative vej og omveje vist sig at have større effekt:

Skolegang – afprøvning i egne værksteder – erhvervspraktik – brobygning – kompetencegivende praksis-kurser – vejledning – valg af uddannelse og /eller beskæftigelse – eventuelle optagelsesprøver og samtaler

Dagskolen Opsund er generelt prøvefri, da det i praksis på grund af elevernes betydelige funktionsnedsættelser (personlige, sociale eller evnemæssige forhold, psykiatriske diagnoser m.v.) ikke har modtaget alderssvarende undervisning. Såfremt mulighederne for at bringe eleven op på fagligt alderssvarende niveau skulle foreligge, kan eleven tilmelde sig relevante prøver i den almene ungdomsskole og dette som regel i samarbejde med en af kommunens overbygningsskoler. Der er således særlige bestemmelser i prøvebekendtgørelsen i relation til netop prøvefrihed for elever, der er indskrevet i ungdomsskolens heltidsundervisning.

Dagskolens fokus er primært at

- styrke elevernes fremmøde (realistisk alternativ til fravær/skolevægring)
- pirre elevernes nysgerrighed både fagligt, personligt og socialt
- vække lysten og motivationen til læring gennem praksisfaglighed og praksisfællesskab
- eleverne bevarer lysten til at være og uddanne sig
- skabe god overgang til ungdomslivet, uddannelse og job

Dagskolen arbejder jf. elevernes uddannelsesplaner frem mod relevant ungdomsuddannelse eller eventuelt uddannelsesforberedende forløb. Også når dette sigter frem mod en optagelsesprøve/egnethedsvurdering/samtale. Sekundært er fokus også rettet mod heltids- eller deltidsbeskæftigelse for de elever, hvor praksis = "rigtigt lønnet arbejde".

Elevtal og data omkring udslusning fra Dagskolen

	6. kl.	7. kl.	8. kl.	9. kl.	10. kl.	I alt
2005/06	-	1	8	2	5	16
2006/07	-	1	9	5	3	18
2007/08	-	4	6	7	4	21
2008/09	-	5	6	7	4	22
2009/10	-	2	8	6	5	21
2010/11	-	5	4	7	6	22
2011/12	-	4	5	6	5	20
2012/13	-	1	8	7	6	22
2013/14	-	3	4	9	4	20
2014/15	-	4	6	8	4	22
2015/16	-	3	5	7	5	20
2016/17	3	3	4	10	4	24
2017/18	-	3	6	6	6	21
2018/19		3	6	7	4	20

Tabel 1. Elevtal for perioden 2005-2019 opgjort ved skoleårets afslutning

	Folke-/friskole	Efter-skole	Produkt.-skole	EGU	STU	Erhvervs-skole	HG	Beskæftigelse	Landbru-gs-skole	Andet	I alt
2005/06		2		3				1		2	8
2006/07	1	1	2	1				1			6
2007/08			1		3	2		1		1	8
2008/09		4				1	1		1		7
2009/10		4	2	2							
2010/11		2	2	3				1			8
2011/12		1	1			2		1			5
2012/13				1	2	2		1	1	1	8
2013/14			1	2	2	1					6
2014/15		2	2	1	1	1					7
2015/16	1	1		3	1			1			7
2016/17			2		1	1		1			5
2017/18	1		3	1	1				1		7
I alt	3	17	16	17	11	10	1	8	3	4	82

Tabel 2. afgangselevs valg af uddannelse/beskæftigelse/andet i perioden 2006-2018

Befordring

Dårlige erfaringer samt manglen på udvikling/afprøvning i en gængs taxa-befordring af elever til Dagskolen gav allerede fra 2007/08 anledning til, at Dagskolen valgte at entrere med befordringsopgaven i 1-2 minibusser samt tilgængelige regional- og lokalbusruter. Endvidere har vi på håndholdt vis og med god motivation i stedet for taxabefordring, ladet dette afløse af et knallertkørekortkursus + overdragelse af brugt køreskoleknallert til efterfølgende privat brug.

Ud over de indlysende læringsmuligheder for personlig udvikling og mødestabilitet har vores egenbefordring også på den økonomiske bundlinje medført et rationalt for kommunen, idet taksten for specialbefordring af en elev i RSKS opgjort til ca. 18 kr./km/elev sammenlignet

-

med Dagskolens og Ungdomsskolens 2 minibusser samt 1 personbil, der erfaringsmæssigt klarer befordringen for gennemsnitligt 8 kr./km/elev.

Herudover har Dagskolen således biler og busser til rådighed for ture ud af huset, besøg på virksomheder, lejrskoler osv. Samme køretøjer benyttes af ungdomsskolens fritidsundervisning, ungdomsklubber m.fl. om aftenen.

Kompetenceudvikling hos det pæd. personale

Dagskolen har gennem årene haft kurser, kompetenceforløb og supervision fra blandt andre PsykologCentret (KRAP) v. Lene Metner samt UCN, University College Nordjylland v. psykolog Jens Andersen, konfliktmægler og proceskonsulent Jan Andersen samt psykolog Karina Bruun.

Dagskolen arbejder desuden ud fra de aspekter omkring kost, adfærd og læring som Frede Bräuner, Mad & Læring, (tidl. Aarhus Ungdomsskole) er ophavsmand til – hvorfor skolen gennem alle år har praktiseret en madordning, der på det seneste også er styrket ved yderligere supervision af kostvejleder og fysioterapeut Charlotte Skaarup især på forhold omkring kost og unge med opmærksomhedsforstyrrelser.

Dagskolen arbejder ligesom det øvrige skolevæsen med Det Professionelle Lærende Fællesskab (PLF) med den professionelle læringscirkel (PLC) som metode. Herudover anvendes indsats-teori i forbindelse med målsætninger, udviklingsfokus og udfordringer.

Vi netværker med de øvrige ungdomsskolars heltidsundervisninger i Midt- og Vestjylland, især Skive, Viborg, Holstebro og Herning.

Dagskolen Opsund har været model-skole for etablering af en række tilsvarende specialskoler i ungdomsskoleregion – og vi har jævnligt haft besøg udefra. Der har været fokus på den succes, vi har præsteret med netop den svære elevgruppe, som er målgruppen for Dagskolen.

Feb. 2019
John Jensen
Ungdomsskoleleder

